

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний
Університет
«Дніпровська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Факультет менеджменту
Кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеня бакалавра

Здобувача вищої освіти КАТРИЧ Яни Андріївни

академічної групи 281-21-1

спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

спеціалізації за освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою Публічне управління та адміністрування

на тему Роль молодіжних рад у формуванні молодіжної політики на рівні територіальних громад (на прикладі Петриківської селищної територіальної громади Дніпровського району)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи				
Розділів:				

Рецензент			
-----------	--	--	--

Нормоконтролер			
----------------	--	--	--

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
прикладної економіки, підприємництва
та публічного управління

О.Г. Вагонова

«12» травня 2025 р

ЗАВДАННЯ**на кваліфікаційну роботу бакалавра**

Здобувача вищої освіти Катрич Я.А. академічної групи 281-21-1

спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

**спеціалізація за освітньо-професійною програмою Публічне управління та адміністрування
на тему Роль молодіжних рад у формуванні молодіжної політики на рівні територіальних громад (на прикладі Петриківської селищної територіальної громади Дніпровського району),
затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 06.05.2025 р. № 347/с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
Теоретичний	Визначення сутності та основних складових молодіжної політики в системі публічного управління. З'ясування ролі молодіжних рад як інструменту залучення молоді до управління громадою; розкриття функцій органів місцевого самоврядування у формуванні й реалізації молодіжної політики на рівні територіальних громад.	12.05.25- 07.05.25
Аналітичний	Аналіз нормативно-правового забезпечення реалізації молодіжної політики на місцевому рівні, вивчення механізмів взаємодії молодіжних рад з органами місцевого самоврядування; визначення основних форм їх діяльності й оцінка впливу на реалізацію молодіжної політики в територіальних громадах.	08.05.25- 21.05.25
Прикладний	Розкриття змісту процесу інституалізації молодіжних рад у територіальних громадах на прикладі Петриківської селищної територіальної громади; вивчення зарубіжного досвіду та розробка рекомендацій щодо його адаптації в Україні. Обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності молодіжних рад на місцевому рівні.	22.05.25- 22.06.25

Завдання видано _____ **Вікторія ЛОЛА**

Дата видачі 12 травня 2025 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 23 червня 2025 р.

Прийнято до виконання _____ **Яна КАТРИЧ**

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка кваліфікаційної роботи бакалавра на тему «Роль молодіжних рад у формуванні молодіжної політики на рівні територіальних громад (на прикладі Петриківської селищної територіальної громади Дніпровського району)».

Бакалаврська робота 63 сторінки, 1 рисунок, 1 таблиця, 35 джерел.

МОЛОДІЖНА РАДА, МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА, ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, УЧАСТЬ МОЛОДІ, ІНСТРУМЕНТИ УЧАСТІ

Об'єкт дослідження – процес формування та реалізації молодіжної політики на рівні територіальних громад в Україні.

Предмет дослідження – діяльність молодіжних рад як інструменту участі молоді у формуванні молодіжної політики на рівні громади.

Мета роботи – дослідження ролі молодіжних рад у формуванні молодіжної політики на рівні територіальних громад, а також розробка та обґрунтування рекомендації щодо підвищення ефективності їх функціонування.

Методи дослідження – метод наукового узагальнення і систематизації аналітичний, метод інтерв'ю.

Отримані результати. У першому розділі розкрито теоретико-методологічні засади формування молодіжної політики в Україні.

У другому розділі було проаналізовано сучасний стан функціонування молодіжних рад на рівні територіальних громад.

У третьому розділі обґрунтовано напрями удосконалення участі молодіжних рад у формуванні молодіжної політики.

Сфера практичного застосування результатів роботи – отримані результати можуть бути використані територіальними громадами України для вдосконалення механізмів участі молоді в місцевому самоврядуванні, зокрема через діяльність молодіжних рад.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	8
1.1 Сутність та основні складові молодіжної політики.....	8
1.2 Молодіжна рада як інструмент участі молоді в управлінні громадою.....	14
1.3 Роль органів місцевого самоврядування у формуванні молодіжної політики	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНИХ РАД НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	23
2.1 Нормативно-правові засади молодіжної політики на місцевому рівні.....	23
2.2 Механізми взаємодії молодіжних рад з органами місцевого самоврядування.....	30
2.3 Форми діяльності та вплив молодіжних рад на молодіжну політику територіальних громад	34
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УЧАСТІ МОЛОДІЖНИХ РАД У ФОРМУВАННІ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	41
3.1 Інституалізація молодіжних рад у територіальних громадах (на прикладі Петриківської селищної територіальної громади)	41
3.2 Адаптація зарубіжного досвіду функціонування молодіжних рад в Україні.....	44
3.3 Пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності молодіжних рад у територіальних громадах	50
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах трансформації українського суспільства, викликаних як зовнішніми загрозами, так і внутрішніми реформами, особливої актуальності набуває забезпечення та формування ефективної молодіжної політики на рівні територіальних громад. Молодь є ключовим ресурсом для майбутнього держави, її активна участь у процесах прийняття рішень, формування громадянського суспільства та реалізації місцевих ініціатив є запорукою для сталого розвитку України. Саме тому органи місцевого самоврядування повинні створювати умови для реалізації ефективної молодіжної політики та залучення молодого покоління до вирішення питань місцевого значення.

Актуальність такого дослідження полягає в потребі пошуків інструментів для забезпечення ефективної молодіжної політики на місцевому рівні, яка б відповідала викликам сучасності та була побудована на засадах активної участі молоді в управлінських процесах. У цьому контексті особливу роль відіграють молодіжні ради, як консультативно-дорадчі органи, які діють при органах місцевого самоврядування та виступають механізмом налагодження діалогу між владою та молоддю. Дослідження діяльності Молодіжної ради Петриківської селищної територіальної громади дозволить оцінити реальний стан молодіжного самоврядування, виявити його переваги, труднощі та можливості для подальшого вдосконалення.

Усе вищезазначене зумовлює актуальність і вибір теми дослідження: «Роль молодіжних рад у формуванні молодіжної політики на рівні територіальних громад (на прикладі Петриківської селищної територіальної громади Дніпровського району)».

Мета роботи – дослідити роль молодіжних рад у формуванні молодіжної політики на рівні територіальних громад, а також розробити та обґрунтувати рекомендації щодо підвищення ефективності їх функціонування.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені і вирішені наступні завдання:

1. Розкрити сутність, та основні складові молодіжної політики в системі публічного управління
2. З'ясувати роль молодіжних рад як інструменту участі молоді в управлінні громадою;
3. Визначити функції органів місцевого самоврядування щодо формування молодіжної політики на рівні громад;
4. Охарактеризувати нормативно-правове забезпечення реалізації молодіжної політики на місцевому рівні;
5. Дослідити механізми взаємодії молодіжних рад з органами місцевого самоврядування;
6. Проаналізувати основні форми діяльності молодіжних рад та їх вплив на реалізацію молодіжної політики в територіальних громадах.
7. Розкрити особливості процесу інституалізації молодіжних рад у територіальних громадах на прикладі Петриківської селищної територіальної громади.
8. Вивчити зарубіжний досвід функціонування молодіжних рад та надати пропозиції щодо можливостей його адаптації в Україні.
9. Сформулювати рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності молодіжних рад у територіальних громадах.

Об'єкт дослідження є процес формування та реалізації молодіжної політики на рівні територіальних громад в Україні.

Предмет дослідження - діяльність молодіжних рад як інструменту участі молоді у формуванні молодіжної політики на рівні громади.

Методи дослідження. Вирішення поставлених у роботі завдань проводились із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів, а саме:

метод наукового узагальнення і систематизації – застосовано при вивченні теоретичних підходів до поняття молодіжної політики, функцій молодіжних

рад, а також при аналізі літературних джерел, офіційних звітів, аналітичних досліджень і нормативно-правової бази щодо участі молоді в публічному управлінні;

аналітичний метод – використано для дослідження сутності молодіжної політики в Україні, аналізу ролі органів місцевого самоврядування у формуванні молодіжної політики, вивчення функцій, механізмів та інструментів реалізації молодіжної політики на місцевому рівні;

метод інтерв'ю – застосовано для отримання якісної інформації безпосередньо від активних учасників процесу: членів Молодіжної ради, представників органів місцевого самоврядування, що дало змогу виявити актуальні проблеми та практики взаємодії молоді з владою.

Практична цінність одержаних результатів (сфера використання результатів роботи) полягає в тому, що розроблені аналітичні висновки та практичні рекомендації можуть бути використані для удосконалення механізмів залучення молоді до публічного управління на місцевому рівні. Значущість результатів проявляється, зокрема, в: узагальненні кращих практик функціонування молодіжних рад, виявленні основних проблем діяльності молодіжних рад та формулюванні практичних шляхів їх подолання, наданні пропозицій щодо посилення співпраці молоді з органами місцевого самоврядування, з урахуванням принципів прозорості, відкритості та взаємодії, моделюванні ефективної участі молоді в процесах формування й реалізації молодіжної політики на рівні громади.

Сфера практичного застосування результатів роботи: отримані результати можуть бути використані територіальними громадами України для вдосконалення механізмів участі молоді в місцевому самоврядуванні, зокрема через діяльність молодіжних рад. Напрацьовані рекомендації можуть слугувати основою для розробки локальних програм молодіжної політики, створення або оптимізації роботи молодіжних рад, а також сприяти підвищенню ефективності комунікації між молоддю та органами місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність та основні складові молодіжної політики

У сучасних умовах трансформації українського суспільства молодіжна політика набуває особливого значення, як чинник сталого розвитку та демократизації. Вона є основою для формування активного, відповідального і соціально захищеного молодого покоління. Молодь – це динамічна, ініціативна частина населення, яка відіграє важливу роль у формуванні соціальних, економічних та політичних процесів. Саме від рівня її залучення, розвитку та підтримки залежить майбутнє держави.

Термін «молодіжна політика» сформувався у другій половині ХХ століття. Хоча питання, пов'язані з молоддю, розглядалися і раніше, саме в цей період молодіжна політика почала сприйматися як цілісна система взаємин між державою та суспільством, що включає розвиток молодіжних організацій та появу нових форм громадської активності й протесту. Молодіжна політика покликана створити умови для повноцінної самореалізації молодих людей, їх активної участі в житті громади та прийнятті рішень.

Відповідно до Закону України «Про основні засади молодіжної політики» (2021), молодіжна політика – це напрям державної політики, спрямований на створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей і молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю. Закон також уточнює, що молоддю вважаються громадяни від 14 до 35 років [13]. Таким чином, слід зазначити, що суть молодіжної політики полягає у забезпеченні рівних можливостей для розвитку молодого покоління, створенні умов для

самореалізації, а також у гарантуванні участі молоді в суспільному житті та прийнятті рішень, що стосуються їх майбутнього.

Рада Європи визначає молодіжну політику, як - стратегія, яку реалізують органи державної влади з метою надання молодим людям можливостей і досвіду, що сприятимуть підтримці успішної інтеграції їх у суспільство та дадуть їм змогу бути активними й відповідальними членами своїх громад, а також агентами змін [24].

Визначення молодіжної політики, подане в Законі України «Про основні засади молодіжної політики» (2021), і бачення Ради Європи відображають спільну мету - забезпечення всебічного розвитку молодого покоління, однак відрізняються за підходами та акцентами, українське законодавство більше зосереджується на державних гарантіях і створенні умов, тоді як європейський підхід підкреслює роль молоді як активних учасників і творців суспільних змін. Поєднання цих підходів дозволяє забезпечити ефективну, збалансовану й сучасну молодіжну політику.

Молодіжна політика стала об'єктом досліджень для багатьох науковців, які розглядали її як важливий інструмент публічного управління, соціалізації молоді та формування активного громадянського суспільства. Зокрема, українські дослідники, такі як І. Гайванович, М. Головатий, М. Канавець, Н. Корпач, І. Сидорук, М. В. Гуцалова, І. М. Ільїнський запропонували різні підходи до визначення цього поняття.

Головатий М. позначив молодіжну політику, як - пріоритетний напрям діяльності державних органів влади, який в своє чергу є специфічним та має на меті створення сприятливих умов і соціальних гарантій для соціального становлення, розвитку та самореалізації молоді як у особистісному, так і в суспільному вимірах. [15]

І. Гайванович в своїх напрацюваннях виділив молодіжну політику наступним чином, зазначивши, що молодіжна політика – це практична діяльність різних суб'єктів політичного процесу, зокрема громадських

організацій та соціальних інституцій, спрямована на втілення ідей, положень і стратегічних рішень із метою формування, розвитку та самореалізації молодого покоління в інтересах побудови оновленого суспільства.[16]

Виокремлення молодіжної політики, як системну діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України, позначила в своїй роботі Канавець М. [17]

Корпач Н. та Сидорук І. в своїй статті «Основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні: соціально-педагогічний аспект» зазначили, що молодіжна політика охоплює сукупну діяльність усіх суспільних інституцій таких, як виховання, освіта, дозвілля, духовний і фізичний розвиток молоді які є спрямованими на підтримку та розвиток молоді. [18]

М. Гуцалова визначає молодіжну політику, як політику спрямовану на забезпечення умов для розвитку молоді, яка залежно від державного устрою може бути як самостійним напрямом, так і частиною ширших галузевих напрямів. [19]

Проаналізувавши підходи українських науковців можна прослідкувати, що кожен з науковців акцентує увагу на різних аспектах. Зокрема, М. Головатий підкреслює специфіку молодіжної політики та в ту ж мить зазначає її важливість для розвитку держави, І. Гайванович – приділяє увагу значенню участі громадських організацій у реалізації стратегічних ідей розвитку молодого покоління. М. Канавець розглядає молодіжну політику як комплексну діяльність держави у законодавчій, виконавчій і судовій сферах. Н. Корпач та І. Сидорук наголошують на залученні всіх суспільних інституцій до виховання та розвитку молоді, тоді як М. Гуцалова звертає увагу на гнучкість молодіжної

політики, яка може бути як самостійним напрямом, так і частиною ширших галузевих стратегій.

Узагальнюючи підходи українських науковців, можна визначити, що молодіжна політика розглядається як пріоритетна сфера діяльності органів державної влади та інших соціальних інституцій, яка спрямована на створення сприятливих умов для всебічного розвитку молоді, її соціалізації, самореалізації та участі в суспільному житті, у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя та майбутнє суспільства загалом.

Молодіжна політика в Україні спрямована на забезпечення сприятливих умов для розкриття потенціалу молоді, її особистісного розвитку, підвищення рівня самостійності та конкурентоспроможності, а також на активне залучення молодого покоління до суспільного життя. Закон України «Про основні засади молодіжної політики» визначає наступні завдання молодіжної політики:

- створення умов для залучення молоді до громадського, політичного, соціально-економічного, культурного життя суспільства, популяризація ролі та важливості участі молоді у процесі ухвалення рішень;
- підтримка молоді в реалізації її соціально-економічного потенціалу, у тому числі для вирішення житлових питань, питань професійного розвитку, працевлаштування, задоволення освітніх, медичних, культурних та інших потреб;
- формування громадянської, національної та культурної ідентичності української молоді;
- сприяння інституційному розвитку молодіжних та дитячих громадських об'єднань, молодіжних центрів, посилення їхньої ролі у процесі соціалізації молоді;
- розвиток молодіжної інфраструктури;
- розвиток національного та міжнародного молодіжного співробітництва [13].

Принципи молодіжної політики в Україні є фундаментом для її реалізації. Вони закріплені на законодавчому рівні та відображають сучасні підходи до роботи з молоддю й зазначені наступним чином:

- рівності прав дітей та молоді – закон забороняє будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, статі, віку, мови, етнічного чи соціального походження, майнового стану чи іншими ознаками, повинен забезпечувати доступ до освіти, праці, відпочинку, соціальних послуг тощо, молодіжна політика повинна враховувати потреби вразливих груп (наприклад, молодь з інвалідністю або з малозабезпечених родин) і гарантувати їм рівні можливості.

- участі молоді – молодіжна політика ґрунтується на створенні механізмів та гарантій залучення молоді до безпосередньої участі у її формуванні та реалізації, закон передбачає, зокрема, врахування думки молодих людей під час ухвалення рішень, проведення консультацій, громадських слухань, формування молодіжних рад при органах влади.

- Обґрунтованості – рішення у сфері молодіжної політики мають формуватися на основі реальних потреб і прагнень молоді, що визначаються соціологічними опитуваннями, статистикою, науковими дослідженнями, це забезпечує системний і доказовий підхід до молодіжної політики.

- міжвідомчої та міжсекторальної взаємодії – молодіжна політика передбачає міжвідомчу та міжсекторальну взаємодію, а саме – залучення державних органів, місцевого самоврядування, громадських об'єднань, бізнесу та інших зацікавлених сторін до роботи з молоддю, на локальному рівні важливим інструментом партнерства стають молодіжні ради, центри та простори. [13]

Всі ці зазначені принципи створюють основу для реалізації сучасної молодіжної політики, що відповідає викликам часу і потребам молодого покоління в Україні.

Пріоритетами молодіжної політики визначаються пріоритети, які зазначені в Національній молодіжній стратегії, такими пріоритетами є:

- безпека - підвищення безпечності середовища і посилення життєстійкості молоді;
- здоров'я- формування навичок здорового способу життя, розвиток та збереження фізичної культури, культури здорового харчування та психогігієни;
- спроможність - залучення молоді до участі у суспільному житті, підвищення її самостійності, конкурентоспроможності, формування у молоді громадянських компетентностей;
- інтегрованість - підвищення мобільності, соціальної і культурної інтеграції молоді в суспільне життя України та світу. [2]

Згідно з проведеним соціальним дослідженням «МОЛОДЬ УКРАЇНИ – 2021» було проведено оцінювання ефективності молодіжної політики, в оцінюванні приймала участь молодь та визначила для себе наступні пріоритети державної молодіжної політики, а саме – підтримка талановитої молоді, популяризація здорового способу життя, сприяння зайнятості та самозайнятості молоді, а також забезпечення молоді житлом, стали основними пріоритетами для молоді [20]. Проведення таких досліджень дає змогу краще зрозуміти актуальні потреби, інтереси та очікування молоді щодо реалізації молодіжної політики. Завдяки участі самої молоді в оцінюванні ефективності молодіжної політики, формується більш реалістичне бачення її результатів та пріоритетних напрямів.

Отже, можна сказати, що сутність молодіжної політики полягає в забезпеченні формування та реалізації комплексу державних, суспільних і муніципальних заходів, спрямованих на підтримку молоді, її всебічний розвиток, самореалізацію та активну участь у суспільному житті. Молодіжна політика є важливою складовою державної політики, яка покликана створити умови для повноцінної соціалізації молодого покоління, сприяти його інтеграції в економічні, соціальні та політичні процеси.

1.2. Молодіжна рада як інструмент участі молоді в управлінні громадою

У контексті стрімких соціально-економічних і політичних змін в Україні та світі участь молоді у процесі прийняття рішень набуває особливого значення та актуальності. Активне залучення молодого покоління сприяє розвитку демократичних механізмів.

Для ефективного представлення інтересів молоді необхідно створювати дієві механізми для її залучення до процесів управління громадою. Одним із таких інструментів виступають молодіжні ради – консультативно-дорадчі органи, що забезпечують можливість молоді висловлювати власну позицію та брати участь у формуванні політики на різних рівнях влади, зокрема на місцевому. [21]

Прийняття Закону України «Про основні засади молодіжної політики» у 2021 році заклало правову основу для створення молодіжних рад при органах місцевого самоврядування, цей закон чітко закріпив право молоді на участь у формуванні державної та місцевої політики через інституалізовані форми самоврядування. Згідно з цим законом, органи місцевого самоврядування зобов'язані створювати умови для розвитку молодіжного середовища та підтримки ініціатив, що виникають у його межах.

Станом на початок 2024 року в Україні зафіксовано діяльність понад 700 молодіжних рад, що є достатньо вагомим показником залученості молоді до прийняття рішень на місцевому рівні [22].

Згідно зі статтею 6 Закону України «Про основні засади молодіжної політики» молодіжна рада – це молодіжний консультативно-дорадчий орган, що може утворюватися при Верховній Раді Автономної Республіки Крим, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевому органі виконавчої влади, органі місцевого самоврядування з метою залучення молоді до формування та реалізації молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях. [13]

Алгоритм створення молодіжної ради передбачає обов'язкове дотримання таких послідовних етапів [26]:

- обговорення з усіма зацікавленими сторонами ідеї щодо мети та причини створення такого дорадчого органу;
- затвердження рішення на сесії відповідної (сільської, міської, районної) ради про формування відповідної молодіжної ради;
- формування ініціативної групи, яка відбиратиме кандидатів на членство в раді;
- проведення установчих зборів молодіжної ради;
- проведення відповідного навчання для членів новоствореної молодіжної ради;
- розробка плану діяльності молодіжної ради, тобто стратегії розвитку та формування відповідно до неї завдань, у вирішенні яких на відповідному рівні має сприяти даний орган тощо.

Етапи створення молодіжних рад є комплексним та багатоступеневим процесом, успіх якого значною мірою залежить від низки ключових чинників. Насамперед важливим є реальне, а не формальне залучення молоді на всіх етапах – від обговорення ідеї створення ради до розробки стратегії її діяльності. Усі ці етапи можуть бути адаптовані до конкретного соціального та адміністративного контексту громади, але важливим залишається дотримання їх змістовної суті, що є запорукою успіху в створенні справді ефективного та впливового інструменту молодіжної участі в місцевому самоврядуванні.

Діяльність молодіжної ради ґрунтується на принципах:

- верховенства права,
- законності,
- гласності,
- добровільності,
- недискримінації,
- відкритості,

- відповідальності,
- інклюзивності [11].

Одним із ключових принципів є принцип верховенство права, який означає, що діяльність та усі рішення молодіжної ради мають прийматися відповідно до Конституції та законів України. Важливим є й принцип законності, що передбачає чітке дотримання нормативно-правових актів та внутрішніх положень ради. Наступний принцип – гласності, який означає відкритість роботи ради для громадськості: інформація про засідання, ініціативи та результати повинні публікуватися у відкритому доступі, що сприяє прозорості в діяльності молодіжних рад та підвищенню довіри. Принцип добровільності ґрунтується на вільному бажанні молоді долучатися до діяльності ради, що стимулює ініціативність та внутрішню мотивацію учасників. Недискримінація, цей принцип гарантує рівні права для всіх молодих громадян незалежно від статі, раси, релігії, політичних поглядів чи соціального статусу, особлива увага приділяється вразливим групам. Важливим є також принцип відкритості, який передбачає готовність молодіжних рад до співпраці з іншими інституціями – як державними, так і громадськими. Усі процеси прийняття рішень, залучення нових учасників або формування ініціатив мають відбуватися прозоро. Принцип відповідальності є невід’ємною частиною діяльності – члени ради зобов’язані звітувати перед громадою, дотримуватись домовленостей та нести відповідальність за реалізацію ініціатив. Нарешті, принцип інклюзивності гарантує, що кожна молода людина – незалежно від своїх фізичних, соціальних чи інших особливостей - має можливість повноцінно долучитися до діяльності ради, це сприяє ширшому представництву інтересів молоді та врахуванню різноманітних потреб у громаді.

Основними завданнями молодіжної ради є:

- 1) сприяння реалізації права молоді на участь у формуванні та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні;

- 2) внесення до органу, при якому її утворено, пропозицій щодо організації консультацій із молоддю;
- 3) надання пропозицій, висновків, рекомендацій щодо формування та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні, обов'язкових до розгляду органом, при якому її утворено;
- 4) розроблення за участю молодіжних та дитячих громадських об'єднань, інших суб'єктів молодіжної роботи пропозицій щодо пріоритетів молодіжної політики на місцевому рівні;
- 5) проведення моніторингу та оцінки ефективності реалізації молодіжної політики на місцевому рівні;
- 6) участь у розробленні проектів нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію молодіжної політики;
- 7) вивчення стану виконання законів, інших нормативно-правових актів, що стосуються молоді, на місцевому рівні;
- 8) проведення безоплатної громадської експертизи фінансування заходів з реалізації молодіжної політики, що здійснюється органом, при якому її утворено;
- 9) виконання інших завдань, визначених положенням про молодіжну раду. [11]

Можна прослідкувати, що згідно з постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження типових положень про молодіжні ради» основні завдання молодіжної ради полягають у забезпеченні участі молоді в управлінні громадою та формуванні молодіжної політики.

Основна мета молодіжної ради полягає в забезпеченні ефективної участі молоді у формуванні, реалізації, моніторингу та оцінюванні місцевої політики. Вона покликана відображати інтереси молодих людей у стратегічних напрямках розвитку громади, таких як освіта, культура, працевлаштування, екологія, дозвілля, громадська активність та інші важливі сфери.

Крім того, молодіжна рада сприяє вихованню громадянської свідомості, розвитку лідерського потенціалу молоді та формуванню навичок публічного управління. У межах її діяльності молоді люди мають можливість реалізовувати власні проекти, брати участь у прийнятті рішень, організовувати соціальні ініціативи, волонтерські заходи та налагоджувати співпрацю з іншими молодіжними структурами як на національному, так і на міжнародному рівні.

Рада подає пропозиції, рекомендації та висновки, бере участь у консультаціях, розробці нормативно-правових актів, здійснює моніторинг та оцінку реалізації молодіжної політики, проводить громадську експертизу фінансування відповідних заходів. Вона також вивчає стан виконання законодавства щодо молодіжної політики та формує її пріоритети спільно з громадськими організаціями. Загалом, молодіжна рада є важливим механізмом залучення молоді до прийняття рішень на місцевому рівні.

1.3. Роль органів місцевого самоврядування у формуванні молодіжної політики

У сучасних умовах децентралізації влади в Україні, органи місцевого самоврядування відіграють особливу роль в реалізації молодіжної політики. Саме на місцевому рівні створюються передумови для безпосередньої участі молоді у прийнятті рішень, розвитку молодіжних ініціатив і формуванні сприятливого середовища для самореалізації, тому що саме вони мають найближчий доступ до молоді, її потреб і викликів, що дозволяє забезпечити ефективне планування та впровадження ініціатив, орієнтованих на розвиток молодіжного потенціалу. Законодавча база надає органам місцевого самоврядування чітко визначені повноваження у сфері молодіжної політики, що дозволяє ефективно адаптувати загальнонаціональні пріоритети до конкретних потреб молоді в громадах.

В статті 9 Закону України «Про основні засади молодіжної політики» зазначено, що органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень здійснюють наступні кроки в питанні, щодо реалізації молодіжної політики:

1) розробляють та реалізують регіональні та місцеві програми у сфері молодіжної політики з урахуванням положень Національної молодіжної стратегії, регіональних та місцевих потреб і запитів молоді, здійснюють оцінку ефективності їх реалізації;

2) передбачають у регіональних та місцевих програмах, інших програмах у сфері молодіжної політики питання підготовки та підвищення кваліфікації молодіжних працівників;

3) забезпечують формування, оптимізацію та розвиток молодіжної інфраструктури;

4) сприяють створенню та діяльності молодіжних центрів, забезпечують діяльність молодіжних центрів комунальної форми власності, інших установ, що забезпечують соціальний захист, самореалізацію та розвиток потенціалу молоді;

5) надають всебічну підтримку установам та організаціям, що здійснюють підготовку та підвищення кваліфікації молодіжних працівників, членів молодіжних та дитячих громадських об'єднань;

6) сприяють діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань, інших суб'єктів молодіжної роботи, у тому числі шляхом їх залучення до реалізації місцевих та регіональних програм, надання грантів на конкурсних засадах, у порядку, визначеному законодавством;

7) сприяють створенню молодіжних рад, інших консультативно-дорадчих та робочих органів для забезпечення участі молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики, вирішення інших питань, що стосуються молоді;

8) розробляють місцеві фінансово-кредитні механізми забезпечення економічної доступності житла для молодих сімей та молодих осіб;

9) можуть встановлювати премії, стипендії, інші заохочувальні відзнаки за особливі досягнення молоді в різних сферах;

10) здійснюють інші повноваження, визначені законом [13].

Проаналізувавши Закон України «Про основні засади молодіжної політики», можна відстежити те, що цей закон закріплює чіткі повноваження органів місцевого самоврядування у сфері реалізації молодіжної політики. Він створює законодавче підґрунтя для активної участі молоді в житті громади, зобов'язуючи органи влади не лише розробляти й реалізовувати відповідні програми, а й забезпечувати їх фінансування, моніторинг та ефективності, розвивати молодіжну інфраструктуру та кадровий потенціал. Особливу увагу приділено створенню молодіжних рад як форм участі молоді у прийнятті рішень. Таким чином, Закон України «Про основні засади молодіжної політики» надає місцевій владі важливі інструменти для забезпечення самореалізації молодого покоління та його включення в процеси демократичного розвитку громади.

Також роль органів місцевого самоврядування в сфері молодіжної політики зазначена в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», органи місцевого самоврядування наділені повноваженнями у сфері молодіжної політики, що передбачає відповідальність за створення сприятливих умов для всебічного розвитку молоді. У статті 32 Закону визначено широке коло повноважень виконавчих органів сільських, селищних та міських рад, що охоплюють як власні (самоврядні), так і делеговані державою повноваження у сфері освіти, культури, молодіжної політики та спорту.

Власні повноваження включають в себе наступні пункти:

– управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, молодіжними центрами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення;

- забезпечення здобуття повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у державних і комунальних закладах освіти, створення необхідних умов для виховання дітей та молоді, розвитку їхніх здібностей, трудового навчання, професійної орієнтації, продуктивної праці учнів, сприяння діяльності дошкільних та позашкільних закладів освіти, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких громадських об'єднань молодіжних центрів;

- сприяння розвитку молодіжним і дитячим громадським об'єднанням, молодіжним радам, центрам, просторам та іншим елементам молодіжної інфраструктури.

- організація пільгового проїзду, харчування, медичного обслуговування, а також підтримка творчої діяльності молоді.

- сприяння утвердженню української національної та громадянської ідентичності, створення умов для національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти [1].

Делеговані повноваження в свою ж чергу стосуються:

- забезпечення доступності освіти й медицини, пільг та соціального захисту для молоді.

- надання допомоги випускникам загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів державної або комунальної форми власності у працевлаштуванні;

- організація роботи, щодо запобігання бездоглядності, підтримка дітей-сиріт та осіб з інвалідністю

- пільгове користування закладами культури й спорту, охорона культурної спадщини, а також підтримка мовних прав нацменшин [1].

Ця стаття завдяки зазначеним власними (самоврядними) та делегованими повноваженнями демонструє, що органи місцевого самоврядування відіграють ключову роль у реалізації молодіжної політики на місцях. Вони не лише управляють молодіжною інфраструктурою, а й відповідають за створення умов

для освіти, дозвілля, працевлаштування та всебічного розвитку молоді. Важливо, що громади мають право не тільки реалізовувати державну політику в молодіжній сфері, але й ініціювати власні молодіжні проекти відповідно до місцевих потреб.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНИХ РАД НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

2.1. Нормативно-правові засади молодіжної політики на місцевому рівні

Нормативно-правова база молодіжної політики в Україні за останні роки зазнала суттєвих змін, що відповідає потребам демократизації та децентралізації державного управління. Основна мета правового регулювання молодіжної політики - створення сприятливих умов для розвитку молоді та забезпечення її участі в суспільному житті. Події Революції Гідності дали зрозуміти можливості молоді впливати на майбутнє країни, Революція Гідності продемонструвала, що молодь здатна не лише висловлювати протест, а й формувати нові підходи до управління, відповідальності та демократії, що стало важливою основою для розвитку молодіжної політики у наступні роки. Каретна О.О. зазначала в своїх дослідженнях, що активна молодь є рушійною силою в змінах держави. [4]

У квітні 2021 року було прийнято Закон «Про основні засади молодіжної політики», який став ключовим нормативно-правовим актом, що регулює молодіжну політику. Прийняття цього Закону стало відповіддю на потребу оновлення державної молодіжної політики відповідно до сучасних викликів, стандартів Європейського Союзу та потреб молоді в умовах децентралізації. До 2021 року законодавча база була фрагментованою, а самі механізми участі молоді в управлінні були недостатньо врегульовані.

Основні цілі створення закону «Про основні засади молодіжної політики» можна виділити таким чином:

– інституалізація молодіжної політики: закон встановлює єдині правила для формування, реалізації та моніторингу молодіжної політики на національному та місцевому рівнях.

– забезпечення реальної участі молоді в управлінні: передбачено механізми залучення молоді до прийняття рішень через молодіжні ради, громадські слухання, консультації тощо.

– визначення правового статусу молоді: чітко визначено, хто входить до категорії «молодь» (особи від 14 до 35 років), та які права і можливості вони мають у суспільстві.

– підтримка молодіжних ініціатив і організацій: закон передбачає створення умов для підтримки молодіжних організацій, доступу до ресурсів і фінансування, сприяє розвитку молодіжної інфраструктури (хаби, простори, центри).

– узгодження молодіжної політики з процесами децентралізації: залучення територіальних громад до активної реалізації молодіжної політики, делегування їм нових повноважень у цій сфері.

– запровадження нових принципів: серед ключових принципів: партнерство, доступність, рівність, відсутність дискримінації, орієнтація на розвиток, прозорість, сталість, залучення молоді на всіх етапах ухвалення рішень.

– встановлення стандартів для молодіжних рад: закон закріплює право громад на створення молодіжних рад при органах місцевого самоврядування, визначає їх роль, функції та можливості впливу.

Для місцевого самоврядування Закон України «Про основні засади молодіжної політики» дав правову основу для створення та підтримки молодіжних рад, як консультативно-дорадчих органів, розроблення місцевих молодіжних програм та забезпечення їх ресурсами, залучення молоді до реалізації локальних стратегій і рішень. [11]

Прийнятий ще у 1997 році, Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» є базовим нормативним актом, який визначає повноваження органів місцевої влади в усіх сферах суспільного життя, зокрема – в галузі молодіжної політики.

Хоча молодіжна політика не є окремою галуззю в цьому законі, саме положення про власні та делеговані повноваження місцевих рад дають юридичну основу для її реалізації на місцях.

Ключовими аспектами, що стосуються молодіжної політики є:

1. Повноваження громад у соціально-культурній сфері

Згідно зі статтею 32 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування мають право:

- забезпечувати розвиток молодіжних, спортивних, культурно-освітніх програм;
- створювати умови для розвитку молодіжних ініціатив, підтримувати молодіжні організації;
- сприяти соціальному становленню та зайнятості молоді, організовувати молодіжні заходи та проекти. [1]

2. Формування і реалізація місцевих програм

Місцеві ради мають право ухвалювати місцеві цільові програми, у тому числі молодіжні:

- програми національно-патріотичного виховання;
- програми оздоровлення і дозвілля молоді;
- підтримка молодіжних просторів, центрів, рад.

3. Створення консультативно-дорадчих органів

Згідно зі статтею 54 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено можливість створення молодіжних рад при виконавчих органах сільських, селищних і міських рад як інструмент залучення молоді до управління.

Молодіжна рада - це форма участі, за допомогою якої молоді мешканці громади можуть:

- ініціювати рішення;
- брати участь у розробці місцевих програм;
- впливати на розподіл бюджету, зокрема молодіжного. [1]

4. Участь молоді в управлінні громадою (ст. 13, 14 Закону)

Жителі, яким виповнилося 14 років, мають право ініціювати та брати участь у таких формах участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, як місцева ініціатива, громадські слухання, публічні консультації, консультативно-дорадчий орган при органі та/або посадовій особі місцевого самоврядування та в інших формах участі, що не суперечать закону [1].

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» відіграє важливе значення для формування молодіжної політики на рівні громади, а саме узаконює участь молоді у процесах місцевого управління, створює правову основу для фінансування молодіжних програм із місцевого бюджету, дозволяє громадам ініціювати проєкти розвитку молоді - освіта, працевлаштування, культура, спорт, волонтерство, стимулює взаємодію між владою та молодіжними об'єднаннями, зокрема через молодіжні ради. І у випадку громад, таких як Петриківська територіальна громада, цей закон став юридичним інструментом для створення молодіжної ради та залучення молодих жителів до прийняття рішень на місцевому рівні.

Не менш важливим для молодіжної політики є Закон України «Про громадські об'єднання», який регулює створення, реєстрацію та діяльність громадських організацій, у тому числі молодіжних організацій. [5]

Значення для молодіжної політики цього закону полягає в наступному:

1. Свобода об'єднання молоді. Закон гарантує молодим людям право на створення та участь у громадських об'єднаннях незалежно від місця проживання, статі, національності, політичних чи релігійних переконань.

2. Визначення статусу молодіжних організацій. Закон дозволяє реєструвати неприбуткові молодіжні організації, які можуть реалізовувати суспільно корисні проєкти, брати участь у грантових програмах, співпрацювати з органами влади.

3. Можливість впливати на публічну політику. Молодіжні організації мають право подавати пропозиції до органів влади, бути учасниками дорадчих органів, ініціювати суспільні кампанії.

Таким чином, закон створює правові умови для самореалізації молоді через громадську активність і зміцнює інституційну базу молодіжного сектору.

Наступними важливим документом є Національна молодіжна стратегія до 2030 року. Цей документ, затверджений Кабінетом Міністрів України у 2021 році, є довгостроковим орієнтиром у сфері державної молодіжної політики. Метою Стратегії є створення можливостей для молоді, яка проживає в Україні, бути конкурентоспроможною, брати участь у житті суспільства, свідомо робити свій внесок у подальший його розвиток. [2]

Ключовими стратегічними цілями є:

1. Активна громадянська позиція молоді. Передбачається залучення молоді до процесів управління, участі в прийнятті рішень, розвитку культури волонтерства та самоврядування.

2. Розвиток молодіжної інфраструктури. Створення та підтримка молодіжних центрів, просторів, хабів як місць для навчання, дозвілля, неформальної освіти та комунікації.

3. Інтеграція молодіжної політики в усі сектори. Молодіжна політика має бути не ізольованим напрямом, а включеною в освіту, охорону здоров'я, зайнятість, екологію, культуру, безпеку тощо.

4. Посилення ролі місцевих громад. Громадам надається ключова роль у реалізації молодіжної політики, враховуючи процес децентралізації.

Практичне значення для громад:

- Визначає орієнтири для місцевих програм і стратегій;
- Стимулює створення механізмів участі молоді в управлінні (молодіжні ради, платформи діалогу);
- Дозволяє органам місцевого самоврядування отримувати підтримку від держави для молодіжних ініціатив.

Також слід зазначити такі нормативно-правові акти такі, як Постанова КМУ від 01.06.2020 № 509 «Про затвердження Положення про молодіжну раду при органі місцевого самоврядування» - що регламентує процедуру створення, функції та повноваження молодіжних рад та Накази Міністерства молоді та спорту України, які деталізують механізми взаємодії молодіжних рад з державними структурами. [6]

Потужним політичним та методичним документом вважається – Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому та регіональному рівнях, вона не є обов'язковим правовим актом, але пропонує державам та громадам інструменти для розвитку участі молоді.

Переглянута Європейська хартія участі молоді в місцевому та регіональному житті – це ключовий документ Ради Європи, який встановлює стандарти та рекомендації для забезпечення активної участі молоді в управлінні на місцевому та регіональному рівнях. Прийнята у 2003 році Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи, хартія спрямована на створення умов, за яких молоді люди можуть впливати на рішення, що стосуються їхнього життя, та брати активну участь у громадському житті.

Основними принципами хартії є:

1. Участь як право: молодь має право бути залученою до процесів прийняття рішень, що впливають на її життя, на рівні з іншими громадянами.

2. Підтримка боку влади: місцеві та регіональні органи влади повинні створювати умови для активної участі молоді, включаючи надання ресурсів, інформації та можливостей для навчання.

3. Інклюзивність: особлива увага приділяється залученню молоді з різних соціальних, економічних та культурних груп, щоб забезпечити рівні можливості для всіх.

4. Різноманітність форм участі: хартія визнає як традиційні форми участі (наприклад, вибори, молодіжні ради), так і альтернативні (наприклад, волонтерство, громадські ініціативи). [10]

В Україні хартія слугує орієнтиром для формування молодіжної політики на місцевому рівні. Її принципи враховуються при створенні молодіжних рад, розробці стратегій розвитку молоді та впровадженні програм участі. Хартія сприяє розвитку демократичного суспільства, де молодь є активним учасником прийняття рішень.

Одним із ключових документів сучасного етапу є Закон України «Про основи молодіжної політики», який вперше законодавчо закріплює принципи молодіжної участі, партнерства, співпраці та права молоді на представлення інтересів на всіх рівнях. Він визнає молодіжні ради важливими суб'єктами формування і реалізації молодіжної політики.

Важливим елементом є і Переглянута Європейська хартія участі молоді в місцевому та регіональному житті, яка орієнтує на забезпечення інклюзивної та повноцінної участі молоді в управлінні, розширення демократичних практик і розвитку локального самоврядування через активну молодь.

Законодавча база молодіжної політики в Україні є багаторівневою системою нормативно-правових актів, що формує рамки для реалізації молодіжної участі, забезпечення прав молоді та її залучення до прийняття управлінських рішень. Основу цієї бази складають Конституція України, Закони України («Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді», «Про основи молодіжної політики», «Про місцеве самоврядування»), підзаконні акти та локальні нормативні документи на рівні громад.

Таким чином, законодавча база гарантує правові механізми для реалізації ініціатив молоді, забезпечує інституціалізацію участі молоді на місцевому рівні (через молодіжні ради, консультативні органи, бюджети участі тощо), сприяє налагодженню співпраці між владою, молоддю та громадськими організаціями, забезпечує відповідність української політики європейським стандартам.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що сучасна нормативна основа є достатньо розвиненою для підтримки молодіжної активності в громадах, проте

потребує подальшої імплементації та підвищення правової культури як серед молоді, так і серед представників органів влади.

2.2. Механізми взаємодії молодіжних рад з органами місцевого самоврядування

Молодіжні ради в громадах виступають як консультативно-дорадчі органи при органах місцевого самоврядування, що дозволяє молоді брати участь у процесі прийняття управлінських рішень. Ця роль передбачає не ухвалення рішень, а формування рекомендацій, пропозицій і висновків, які враховуються під час розробки та реалізації місцевих політик.

Основними функціями консультативної ролі виступають:

- підготовка пропозицій до місцевих програм розвитку молоді: молодіжна рада аналізує потреби молоді в громаді та формулює пропозиції щодо: програм підтримки освіти, працевлаштування, підприємництва серед молоді, програм дозвілля, розвитку спорту та культурних ініціатив, соціальних програм для вразливих категорій молоді (молодь з інвалідністю, молоді сім'ї, випускники інтернатів тощо).

- вплив на стратегічні документи громади: молодіжні ради можуть ініціювати включення молодіжних потреб до таких документів, як: стратегія розвитку територіальної громади, програма соціально-економічного розвитку, міські цільові програми з підтримки громадських ініціатив або розвитку людського капіталу. Наприклад, молодіжна рада може запропонувати розділ у стратегічному документі, присвячений розвитку молодіжного руху, цифрової освіти чи волонтерства.

- ініціювання створення або підтримки молодіжної інфраструктури: через консультації молодіжна рада може рекомендувати: облаштування або ремонт молодіжного центру, медіа-студії, спортивної секції чи гуртків на базі комунальних установ, організацію мобільних просторів для молоді в сільських

територіях громади. Такі ініціативи можуть реалізовуватись шляхом: включення до бюджету громади, подання на конкурси мікрогрантів, партнерства з громадськими організаціями або донорами. [11]

Консультативна функція дозволяє молоді артикулювати свої потреби офіційними каналами, бути почутою при плануванні бюджету або ухваленні рішень, формувати політику громади «знизу догори», виходячи з реальних запитів молодого покоління.

Однак ефективність цієї ролі залежить від двох ключових чинників, а саме готовність органів влади дослухатися до рекомендацій молодіжної ради та інтегрувати їх у практику, якість аналітичної та комунікаційної роботи самої ради – обґрунтованість пропозицій, аргументація, володіння базовими навичками публічного управління.

Одним із важливих механізмів впливу молодіжної ради на політику громади є участь її представників у засіданнях органів місцевого самоврядування. Це дозволяє молоді безпосередньо долучатися до процесу ухвалення рішень, озвучувати позицію молодіжного середовища та захищати його інтереси.

Найбільш вживаними і загальноприйнятими в сучасному європейському суспільстві формами участі з питань молоді є наступні:

- громадські роботи;
- участь в різних видах неформального навчання;
- створення мереж однолітків – залучення молодих людей до навчання їхніх однолітків за принципом «рівний-рівному» (наприклад, програми з пропаганди здорового способу життя тощо)
- участь в діяльності громадської організації (клубу, молодіжного центру) і виконання обов'язків в цій організації;
- участь в молодіжних радах, парламентах, форумах, комітетах та інших структурах, як традиційний спосіб участі в прийнятті рішень;

- участь у консультаціях з молоддю в процесі підготовки управлінських рішень, щоб висловити свою позицію з приводу тієї чи іншої проблеми, вносити пропозиції щодо її вирішення;
- різні види участі молоді в проектах і заходах (як організованих, так і неорганізованих);
- участь у різного роду громадські кампанії;
- членство в політичних партіях, радах, групах за інтересами;
- участь у виборах (щоб голосувати і бути обраним). [3]

Умовами ефективної участі є регламентований порядок участі (наявність положення або рішення ради, яке закріплює право дорадчого голосу), підготовленість представників молодіжної ради – володіння нормативною базою, навичками публічних виступів, аргументації, партнерське ставлення з боку влади, коли думка молоді реально враховується.

Участь представників молодіжної ради у засіданнях органів місцевого самоврядування є важливим інструментом демократичного залучення молоді до процесу управління громадою. Завдяки праву дорадчого голосу молоді активісти мають змогу не лише озвучувати позицію молодіжного середовища, а й впливати на зміст місцевих рішень.

Такий формат співпраці: сприяє відкритості місцевої влади до молодіжних ініціатив, формує навички політичної культури й активної громадянської позиції у молоді, дозволяє забезпечити більш ефективну реалізацію молодіжної політики на рівні громади.

Водночас ефективність участі залежить від рівня підготовки представників молодіжної ради, офіційного визнання їх ролі органами влади, а також від готовності самоврядування до конструктивного діалогу з молоддю. Без формалізованих механізмів взаємодії та взаємної поваги така участь ризикує залишитися формальністю без реального впливу.

Ефективна молодіжна політика передбачає не лише участь молоді в ухваленні рішень, а й постійну комунікацію між молоддю та органами влади.

Одним із найважливіших механізмів такої взаємодії є спільне проведення заходів та участь у діалогових платформах, які створюють умови для порозуміння, пошуку спільних рішень та обміну думками.

Формами такої співпраці можуть бути:

– громадські слухання – публічні заходи, на яких обговорюються важливі для громади питання (розробка стратегій, бюджету, розподіл ресурсів тощо). Участь молоді у таких слуханнях дозволяє висловити позицію щодо рішень, які стосуються молодіжного середовища, запропонувати ініціативи та альтернативні підходи, привернути увагу до потреб молоді як повноцінної частини громади.

– круглі столи, форуми, конференції з питань молодіжної політики – це тематичні майданчики, що об'єднують молодь, представників влади, освітніх та громадських організацій. Їх мета – обговорення актуальних викликів молодіжного середовища, формування спільного бачення розвитку громади, створення мережі взаємодії між різними стейкхолдерами.

– Навчальні заходи для молодих лідерів – тренінги, семінари, майстер-класи, які часто організуються спільно з місцевими органами влади або за їх підтримки. Вони сприяють розвитку лідерських, комунікативних, організаційних навичок, формуванню активної громадянської позиції, підвищенню обізнаності молоді про інструменти місцевої демократії. Прикладом реалізації такої форми співпраці може стати впровадження такої практики, як стажування молоді в органах місцевого самоврядування.

Організація спільних заходів та створення платформ для діалогу між молодіжними радами та органами місцевого самоврядування є ключовим чинником розвитку ефективної молодіжної політики на місцевому рівні. Такі формати взаємодії сприяють не лише інформуванню молоді про діяльність влади, а й залучають її до реального процесу прийняття рішень. Такі заходи створюють основу для стійкого розвитку молодіжного середовища та демократичної культури в громаді. Вони мають не лише освітній або

інформативний характер, а й стають інструментом впливу молоді на формування майбутнього громади.

Ефективність цих механізмів значною мірою залежить від відкритості та готовності органів місцевого самоврядування до співпраці з молоддю, рівня організаційної спроможності молодіжної ради, підтримки з боку громади, партнерів та донорських організацій.

2.3.Форми діяльності та вплив молодіжних рад на молодіжну політику територіальних громад

Молодіжні ради – це інструмент залучення молоді до процесів прийняття рішень на місцевому рівні, а також платформа для реалізації ініціатив, які сприяють соціальному, культурному та економічному розвитку громади. Завдяки різноманітним форматам роботи, молодіжні ради не лише сприяють активному залученню молоді до життя громади, а й виступають каталізатором змін, що спрямовані на розвиток місцевої демократії, громадянської відповідальності та сталого розвитку. Діяльність молодіжних рад охоплює широкий спектр напрямів: від освітніх та культурних ініціатив до екологічної активності й проєктного менеджменту.

Форми роботи залежать від ресурсів громади, рівня підтримки місцевої влади, а також ініціативності самих членів ради. Завдяки цьому молодіжні ради перетворюються на активних учасників місцевого самоврядування, здатних не лише репрезентувати інтереси молоді, але й впливати на формування програм та стратегій громади.

У плануванні діяльності молодіжних рад важливо забезпечити різноманітність форм роботи, орієнтуючись на реальні потреби громади. Зокрема, молодіжні ради повинні прагнути до активної участі в робочих групах органів місцевого самоврядування, долучатися до засідань та сесій органів

місцевого самоврядування, особливо коли розглядаються питання, що стосуються молодіжної політики.

Партнерство є важливими складовими діяльності молодіжних рад, спрямованими на розширення їхнього впливу, обмін досвідом та реалізацію спільних ініціатив. Ці процеси сприяють зміцненню інституційної спроможності молодіжних рад, підвищенню їхньої ефективності та впливовості у громаді. Молодіжні ради повинні встановлюють зв'язки з подібними структурами в інших громадах для обміну досвідом, спільного вирішення проблем та реалізації міжрегіональних проєктів. Співпраця з місцевими школами, коледжами та університетами також є важливим аспектом в діяльності молодіжних рад, що дозволяє залучати молодь до діяльності ради, проводити спільні освітні заходи та дослідницькі проєкти, а також сприяти розвитку лідерських навичок серед здобувачів освіти. Прикладом успішного партнерства стала Ініціатива «Діалоги Перемоги» в межах якої молодіжні ради з різних регіонів України об'єдналися для обговорення актуальних питань та розробки спільних рішень, спрямованих на відновлення та розвиток громад у воєнний та післявоєнний період. [12] Молодіжні ради можуть укладати партнерства з неурядовими організаціями, благодійними фондами та місцевим бізнесом для реалізації соціальних проєктів, отримання фінансової та ресурсної підтримки, а також організації спільних заходів, спрямованих на розвиток громади.

Одним з дієвих інструментів роботи є проведення досліджень, які дозволяють зібрати актуальні дані про потреби молоді в громаді й вже потім на основі цих досліджень приймати обґрунтовані рішення, які будуть відповідати реальним потребам окремої громади. Крім того, необхідно налагоджувати ефективну комунікацію як з молоддю, так і з представниками структурних підрозділів ОМС, розуміти принципи роботи влади й шукати дієві механізми співпраці. Важливо також здійснювати моніторинг прийнятих рішень щодо молодіжної політики, не лише на етапі їхнього ухвалення, а й у процесі

реалізації. Успішна робота ради передбачає правильний розподіл обов'язків між її членами, системне навчання та просвітницьку діяльність.

Однією з ключових функцій молодіжних рад є участь у розробці та коригуванні місцевих програм розвитку, зокрема в тих розділах, що стосуються молодіжної політики, освіти, культури, спорту та зайнятості. Завдяки постійній співпраці з органами місцевого самоврядування молодіжні ради можуть подавати пропозиції щодо доповнення програм розвитку новими напрямками, адаптації їх до актуальних потреб молоді або врахування змін у законодавстві та соціальній ситуації.

Залучення молоді до формування стратегічних документів громади (наприклад, Стратегії розвитку громади, програм соціально-економічного розвитку, цільових програм для молоді) в свою чергу дозволяє забезпечити інтеграцію молодіжного компоненту в усі сфери місцевої політики. Така участь сприяє врахуванню бачення та потреб молодого покоління, що, у свою чергу, підвищує легітимність прийнятих рішень і зміцнює довіру до місцевої влади.

Молодіжні ради не лише виступають представниками інтересів молоді, а й мають реальні інструменти впливу на формування локальної політики та розвиток громади.

Одним з найбільш дієвих інструментів впливу молодіжних рад на розвиток громад, також є проєктна діяльність. Ця діяльність охоплює широкий спектр напрямів, зокрема екологічні ініціативи, неформальну освіту, організацію дозвілля та спорту, волонтерство, а також національно-патріотичне виховання. Розглянемо детальніше кожен напрям проєктної діяльності:

– екологічні ініціативи: молодіжні ради активно організовують заходи з озеленення, прибирання територій, впровадження системи сортування сміття та проведення інформаційних кампаній щодо екологічної відповідальності. Наприклад, у межах проєкту «Маю думку. Південь» молодіжні ради з Миколаївської, Херсонської та Одеської областей реалізували низку

екологічних ініціатив, спрямованих на підвищення екологічної свідомості серед молоді та громади . [7,8]

– неформальна освіта: молодіжні ради можуть організувати тренінги, воркшопи, клуби розвитку та освітні фестивалі для молоді за темами лідерства, фінансової грамотності, критичного мислення тощо. Ці заходи сприяють розвитку особистісних та професійних навичок молоді, підвищують її конкурентоспроможність на ринку праці та активізують громадянську участь.

– дозвілля та спорт: реалізація проектів з облаштування спортивних та культурних просторів, проведення змагань, кіно-вечорів, молодіжних фестивалів сприяє активному дозвіллю молоді та зміцненню соціальних зв'язків у громаді.

– волонтерство: молодіжні ради можуть брати активну участь у соціальних акціях, допомагати людям, які потребують в цій допомозі, організувати збори та благодійні заходи. А враховуючи те, що зараз країна знаходиться у військовому стані ця діяльність не лише підтримує волонтерські ініціативи, але й формує свідоме суспільство.

Молодіжні ради можуть реалізовувати проекти за різними джерелами фінансування, а саме: з коштів місцевого бюджету – через участь у програмі підтримки молодіжних ініціатив або включення до цільових програм соціально-економічного розвитку, за допомогою державних та міжнародних грантів – наприклад, через Український культурний фонд, програми ЄС (Erasmus+), UNICEF, USAID, ПРООН, через співпрацю з місцевими підприємствами, які зацікавлені в розвитку території та бренду громади.

Проектна діяльність молодіжних рад не лише сприяє розвитку громад, але й є ефективним інструментом залучення молоді до процесів прийняття рішень, формування лідерських якостей та активної громадянської позиції. Завдяки підтримці з боку органів місцевого самоврядування, громадських організацій та міжнародних партнерів та бізнес-структур, молодіжні ради мають можливість

реалізовувати ініціативи, що відповідають потребам та інтересам молоді, сприяючи сталому розвитку громад.

Також слід зазначити такий напрям впливу, як – ініціювання місцевого бюджету, цей напрям передбачає виділення частини місцевого бюджету на реалізацію ініціатив, запропонованих самою молоддю. Такий підхід сприяє розвитку фінансової відповідальності, навчає молодь бюджетному процесу, дає змогу реалізувати проєкти, які точно відповідають потребам молодіжної аудиторії.

Молодіжні ради також мають потенціал активно впливати на стратегічний курс розвитку громади, зокрема через формування та просування молодіжного бачення майбутнього. Молодь здатна генерувати інноваційні ідеї, які враховують сучасні виклики та глобальні тренди, і трансформувати їх у конкретні пропозиції до органів місцевого самоврядування.

Молодіжні ради можуть виступати ініціаторами створення відкритих центрів для комунікації, самореалізації та дозвілля. Такі простори сприяють розвитку лідерських і комунікаційних навичок, реалізації волонтерських і соціальних проєктів, побудові довіри між молоддю та органами влади. Так наприклад, у 2022 році в селі Єлизаветівка, яке знаходиться в Петриківській селищній громаді було відкрито проєкт «Молодіжний простір на території Єлизаветівської громади в умовах війни» з метою створення умов для активного та якісного дозвілля молоді.

Важливим пунктом в діяльності молодіжних рад є – публічне інформування про свою діяльність і досягнення, адже це не лише сприяє прозорості та підзвітності молодіжної ради перед громадою, а й формує довіру до її ініціатив. Регулярне висвітлення результатів роботи в соціальних мережах, на офіційних ресурсах громади або через ЗМІ дає змогу, залучати нових учасників і волонтерів до реалізації проєктів, популяризувати цінності громадянської активності серед молоді, підвищувати пізнаваність молодіжної ради та її авторитет у громаді, демонструвати місцевій владі та партнерам

ефективність реалізованих ініціатив, забезпечити зворотний зв'язок із молоддю щодо її потреб і очікувань в діяльності певної молодіжної ради. Публічне інформування також мотивує й самих членів ради діяти прозоро та відповідально, оскільки результати їхньої діяльності є відкритими для оцінки суспільства.

Використання соціальних мереж, інструментів онлайн-опитувань і платформ для голосувань дозволяє молодіжним радам забезпечити інклюзивність процесу для молоді, яка не має можливості брати участь наживо у офлайн заходах через різні аспекти [23].

У сучасних умовах діяльність молодіжних рад потребує чіткої структури та системного підходу. В таблиці 2.1 подано основні форми діяльності молодіжних рад, згруповані за напрямками активності.

Таблиця 2.1

Систематизація форм діяльності молодіжних рад у територіальних громадах

Різновид діяльності	Форми діяльності
Інституційна участь	Участь у сесіях, робочих групах, консультаціях з ОМС, участь у розробці стратегій, програм, планів
Аналітично-дослідницька діяльність	Проведення соціологічних опитувань, фокус-груп, досліджень, моніторинг реалізації програм
Проектно-ініціативна діяльність	Ініціювання проєктів (освітніх, екологічних, патріотичних, культурних тощо)
Інформаційно-комунікаційна діяльність	Висвітлення діяльності у соцмережах, медіа, проведення інформаційних кампаній, консультацій, публічних заходів
Партнерська діяльність	Співпраця з НУО, бізнесом, іншими громадами, навчальними закладами
Освітня діяльність	Проведення тренінгів

Отже, можна зазначити, що форми діяльності молодіжних рад охоплюють досить широкий спектр напрямів-від освітніх програм і культурно-просвітницьких заходів до участі в управлінських процесах громади. Їхня активність полягає не лише в організації певних заходів: вони виступають як ініціатори змін, які стосуються як повсякденного життя молоді, так і стратегічного розвитку громади. Через реалізацію проєктів у сфері екології,

неформальної освіти, спорту, волонтерства та національно-патріотичного виховання молодіжні ради формують середовище, в якому молоді люди можуть самореалізовуватись, отримувати нові знання, формувати лідерські навички та почуття відповідальності за своє майбутнє. А напрями впливу молодіжних рад є вагомим інструментом участі в управлінні громадою. Внесення пропозицій до місцевих програм, ініціювання молодіжного бюджету, сприяння розвитку пріоритетних напрямів, таких як освіта, інновації, дозвілля та створення сучасних молодіжних просторів, демонструють, те що в молоді є реальна можливість впливати на прийняття рішень. Це не лише сприяє підвищенню якості життя молодих людей, а й формує активну, відповідальну та обізнану громадську спільноту.

Таким чином, молодіжні ради є не лише платформою для реалізації молодіжних ініціатив, а й потужним механізмом впливу на розвиток місцевих громад, сприяючи формуванню молодіжної політики, орієнтованої на сталий розвиток та інклюзивність.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УЧАСТІ МОЛОДІЖНИХ РАД У ФОРМУВАННІ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

3.1. Інституалізація молодіжних рад у територіальних громадах (на прикладі Петриківської селищної територіальної громади)

Петриківська селищна територіальна громада утворена відповідно до розпорядження КМУ від 20.05.2020 року №601-Р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Дніпропетровської області». Петриківська селищна територіальна громада включає в себе 19 населених пунктів [25]. А Єлизаветівський старостинський округ в свою чергу утворений керуючись абзацом 24 статті 1, пунктом 1 частини 3 статті 26, статтею 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», з метою забезпечення представництва інтересів жителів населених пунктів Петриківської селищної ради, ураховуючи висновки й пропозиції постійної комісії з питань регламенту, депутатської діяльності, законності, правопорядку та розвитку місцевого самоврядування.

Селищна рада та сільська рада є органам місцевого самоврядування, що представляє територіальну громаду та здійснюють від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування» та іншими законами. Порядок діяльності Петриківської селищної ради та Єлизаветівського старостату, їх органів та посадових осіб визначається Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про запобігання корупції», іншими законодавчими актами, статутом територіальної громади, Регламентом та Положенням про постійні комісії ради.

Діяльність Петриківської селищної ради та Єлизаветівського старостату базується на основних принципах місцевого врядування зазначених в Законі України «Про місцеве самоврядування», а саме:

- народовладдя;
- законності;
- гласності;
- колегіальності;
- поєднання місцевих і державних інтересів;
- виборності;
- правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами;
- підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб;
- державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування;
- судового захисту прав місцевого самоврядування. [1]

Тому з метою активізації участі молоді у соціальному, культурному та громадському житті, формування її активної суспільно-відповідальної позиції та залучення до вирішення проблем громади, враховуючи постанову Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 року № 1198 «Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи», керуючись статтею 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконавчий комітет Петриківської селищної ради вирішив погодити Положення про Молодіжну раду при Петриківській селищній раді, Молодіжна рада при Петриківській селищній раді утворилася як молодіжний консультативно-дорадчий орган при Петриківській селищній раді з метою залучення молоді до формування та реалізації молодіжної політики на території селищної ради.[9]

І таким чином в квітні 2023 року вже офіційно була створена молодіжна рада Петриківської селищної громади, а в кожному селі громади було назначено представників Молодіжної ради так відбулося і в селі Єлизаветівка,

саме так відбулося і в селі Єлизаветівка. Представника Молодіжної ради було обрано серед активної молоді, проте вже в перші місяці роботи виявилися ряд організаційних та системних проблем, які негативно вплинули на подальшу діяльність.

Попри створення молодіжної ради при Петриківській селищній раді у 2023 році та призначення представників у кожному населеному пункті, включно із селом Єлизаветівка, на практиці її діяльність стикається з рядом суттєвих проблем. Ці труднощі обмежують можливості ради впливати на молодіжну політику та взаємодіяти з місцевим самоврядуванням і молоддю громади.

Однією з найсуттєвіших проблем функціонування Молодіжної ради с. Єлизаветівки є відсутність дієздатної команди, що унеможливорює системну діяльність цього органу. Хоча представник від села був офіційно включений до складу молодіжної ради при Петриківській селищній раді, фактична активність на місцевому рівні обмежується лише його присутністю. Інші молоді мешканці села не залучені до роботи ради, немає сформованого кола однодумців, які б підтримували ініціативи або брали участь у плануванні та реалізації заходів.

Через відсутність команди немає затвердженої стратегії діяльності чи навіть поточного плану дій, публічних комунікацій, фінансування, не розподілені ролі та обов'язки, що ускладнює організацію навіть простих заходів та призводить до хаотичної або епізодичної активності. Відсутність бачення розвитку унеможливорює системну роботу та довгострокове планування.

Оскільки молодіжна рада в Єлизаветівці не проводить регулярної публічної комунікації (через соцмережі, заходи, інформаційні зустрічі), не звітує про свою діяльність або досягнення, не має напрацьованого каналу комунікації з молоддю села, що призводить до низького рівня довіри та зацікавленості. Відсутність прозорості та відкритості у діяльності Молодіжної ради унеможливорює залучення нових учасників, знижує мотивацію до

співпраці, а також створює враження тільки формальності цього органу. У результаті цього втрачається зв'язок між радою та її цільовою аудиторією – молоддю громади, що суттєво послаблює потенціал ради як інструменту молодіжної участі й адвокації інтересів молодого покоління.

Також до проблем функціонування молодіжної ради слід віднести недостатній фінансовий потенціал, що є наслідком організаційної слабкості та відсутності стратегічного підходу до розвитку молодіжної політики, ніж браком ресурсів як таких. За умови правильної побудови комунікації з органами місцевого самоврядування та представниками бізнесу, підготовки якісних програм і пропозицій, Молодіжна рада може претендувати на бюджетну підтримку або залучення зовнішнього фінансування.

Аналіз діяльності Молодіжної ради с. Єлизаветівки Петриківської селищної громади засвідчує наявність низки суттєвих проблем, які істотно обмежують її ефективність як консультативно-дорадчого органу. Насамперед ідеться про низький рівень інституційної спроможності, що проявляється у відсутності чіткої стратегії, сформованої команди, розподілу функцій та обов'язків. Молодіжна рада фактично не виконує своєї основної ролі - представляти та захищати інтереси молоді в громаді, а також ініціювати зміни у сферах, важливих для молодого покоління. Тому для забезпечення ефективного функціонування молодіжної ради потрібно здійснити комплекс заходів, спрямованих на її інституційне посилення та активізацію молодіжної участі.

3.2. Адаптація зарубіжного досвіду функціонування молодіжних рад в Україні

Молодіжна політика у різних країнах світу демонструє різноманітні підходи до залучення молоді в суспільне та політичне життя. Ці практики можуть служити джерелом натхнення для впровадження ефективних механізмів молодіжної участі в українських громадах. Зарубіжний досвід у сфері

молодіжної політики є важливим джерелом практичних рішень та успішних моделей, які можуть бути адаптовані до українських реалій.

В Ірландії функціонує мережа молодіжних рад ComhairlenanÓg, створена за ініціативи уряду для забезпечення участі молоді у формуванні місцевої політики.

«ComhairlenanÓg» (англ.: *молодіжна рада*) – це ради для молоді, розташовані в 31 населеному пункті Ірландії, що дає молоді в Ірландії можливість брати участь у розвитку місцевих послуг та політики. «ComhairlenanÓg» призначена для молоді віком від 12 до 18 років, яка навчається в середній школі, і дозволяє їм мати право голосу щодо питань, політики та послуг, які стосуються їхньої місцевості, оскільки вони не мають іншого механізму голосування, щоб їхню думку було почуто [29].

Ключовим особливостями цих рад є щорічні загальні збори (AUC), на яких молодь обговорює актуальні проблеми і самостійно обирає тему, над якою рада працюватиме протягом наступного року (наприклад: психічне здоров'я, зміна клімату, освіта, транспорт). Також цікавою є практика участі молоді у національному саміті DáilnanÓg, який дозволяє делегатам з усієї країни обмінюватися досвідом та вносити свої пропозиції до рівня уряду.

Для молодіжної ради села Єлизаветівка також можна запровадити щорічний молодіжний форум на якому молодь с. Єлизаветівка збирається, обговорює найважливіші для них проблеми (наприклад, волонтерство, працевлаштування, дозвілля, навчання, інтеграція ВПО), голосує за одну-дві теми року та формує робочу групу, що займатиметься проектами у вибраній сфері, але я вважаю, що в контексті молодіжної ради с. Єлизаветівка до молодіжного форуму потрібно буде залучати молодь різних вікових підгруп (14-35 років). Ефективним підходом для врахування думок і потреб різних вікових підгруп може стати організація фокус-груп, що дозволить глибше дослідити інтереси та бачення кожної категорії молодих людей у громаді.

Досвід Німеччини також можна врахувати у вдосконаленні молодіжної ради. Молодіжні ради в Німеччині зазвичай створюються при місцевих органах самоврядування та мають консультативний статус. Членами рад стають молоді люди віком від 12 до 21 року, які обираються шляхом голосування серед своїх однолітків. Термін повноважень зазвичай становить 1–2 роки.

Молодіжні ради представляють інтереси молоді перед місцевими органами влади, ініціюють та реалізують проєкти, спрямовані на покращення умов життя молоді, організують заходи та кампанії, а також беруть участь у розробці місцевих політик [30].

Наприклад, у Штутгарті молодіжна рада (Jugendrat Stuttgart) складається з 197 членів, які обираються кожні два роки в 19 з 23 міських районів [31]. Молодіжна рада має право подавати пропозиції до міської ради, брати участь у засіданнях та ініціювати власні проєкти. У Штутгарті молодіжна рада складається з обраних представників віком від 14 до 18 років, які працюють над реалізацією конкретних проєктів, спрямованих на покращення життя молоді. Ці проєкти охоплюють різні сфери, такі як транспорт, культура, спорт, екологія та соціальна інтеграція. Серед успішних ініціатив-покращення нічного громадського транспорту, створення легальних місць для графіті та організація молодіжних фестивалів. Застосування проєктно-орієнтованої моделі молодіжної ради, подібної до тієї, що використовується в Штутгарті, може стати ефективним інструментом для активізації молоді в Єлизаветівці та сприяти сталому розвитку громади.

Гарним прикладом також є Нідерланди, в цій країні існує Національна молодіжна рада Нідерландів (NJR), яка є парасольковою організацією, що об'єднує понад 40 молодіжних організацій. Молодіжна рада сприяє участі молоді у суспільному житті, надає можливості для розвитку лідерських навичок та представляє інтереси молоді на національному та міжнародному рівнях.

Проєкт Local Collective об'єднує місцеві молодіжні ради та ініціативи з усієї країни в єдину мережу. Молоді люди обмінюються досвідом, проходять

тренінги та спільно реалізують проекти, спрямовані на посилення впливу молоді у своїх громадах. Для координації діяльності країна поділена на шість регіонів, кожен з яких має свого координатора [32].

Інтеграція моделі Local Collective у селі Єлизаветівка може стати ефективним кроком до розвитку молодіжної участі та проектної активності. Важливою складовою цієї моделі є організація тренінгів, воркшопів та обмінів досвідом, які допоможуть молодим людям розвивати навички лідерства, проектного менеджменту, роботи в команді та комунікацій. Така освітня активність сприятиме підвищенню ефективності реалізації молодіжних ініціатив і зміцненню внутрішньої мотивації учасників.

Словенія – приклад країни, де молодіжна політика тісно інтегрована у систему соціального захисту та освіти. Держава активно підтримує розвиток молодіжних організацій, неформальної освіти, волонтерства та залучення молоді до процесів прийняття рішень. Молодіжна політика регулюється Законом про молодь (*Zakon o mladini*, 2010), який закріплює право молодіжна участь через молодіжні ради. На національному рівні існує Молодіжна рада Словенії (MSS) – це об'єднання молодіжних організацій, що діють на національному рівні. Вона об'єднує організації з різними інтересами, поглядами чи політичними орієнтаціями. MSS також є національним представником молоді на європейському рівні – вона є членом Європейського молодіжного форуму з моменту його заснування у 1996 році [33].

Муніципальні молодіжні ради створюються в громадах для комунікації між місцевою владою та молоддю, переважно як представницькі органи молодіжних організацій у відповідній громаді. За приклад успішної реалізації муніципальної молодіжної ради в Словенії можна взяти муніципальну молодіжну раду Любляни. Ця молодіжна рада взяла активну участь у розробці та реалізації Стратегії для молоді міста Любляна на 2016–2025 роки. Цей документ охопив ключові сфери, такі як освіта, зайнятість, житло, культура, здоров'я та екологія та визначив 14 цілей та 38 заходів для покращення

становища молоді в місті [34]. За ініціативи молодіжної ради було реалізовано проєкт «Міський інкубатор» (*CityIncubator*) – платформу для реалізації ідей молоді. Програма підтримує молодих людей у втіленні їхніх проєктів, надаючи їм інфраструктуру, фінансову підтримку та менторство. Інкубатор сприяє активному залученню молоді на місцевому рівні, дозволяючи їм впливати на якість життя в місті.

Досвід муніципальної молодіжної ради Любляни може стати фундаментальною основою для розвитку Молодіжної ради села Єлизаветівка, адаптуючи ефективні практики до потреб невеликої громади. Передусім, ключовим є створення довгострокової стратегії молодіжної політики громади – документа, що охоплював би питання освіти, дозвілля, зайнятості, ментального здоров'я, екології, культури та громадської активності. Формування такої стратегії повинно відбутися за активної участі молоді, що дозволить краще зрозуміти її потреби та створити умови для їхнього системного врахування у прийнятті рішень. Також прикладом реалізації може стати створення власної платформи, де молодь з Єлизаветівки зможе реалізовувати бажані ініціативи: організовувати культурні події, акції з благоустрою, соціальні кампанії чи освітні заходи. Але на мою думку, перед створенням платформи для реалізації ініціатив молоді доречно буде організувати навчальні модулі з проєктного менеджменту та ініціювати мікрогранти для підтримки молодіжних ідей. Це не лише сприятиме активізації молоді, а й підвищить їхню відповідальність за розвиток громади.

Наприклад, у Сполучених Штатах Америки молодіжна політика має децентралізований характер, що дозволяє окремим штатам, містам і громадам самостійно визначати пріоритети та механізми залучення молоді до суспільного життя. Одним із ключових інструментів реалізації молодіжної політики в США є молодіжні ради (*YouthCouncils*). Ці органи створюються на різних рівнях від муніципального до федерального і мають на меті надати молодим людям можливість впливати на політичні та соціальні процеси у своїх громадах.

Цікавим є досвід Молодіжної ради мера Бостона (Mayor's Youth Council, MYC), яка є однією з найстаріших та найвпливовіших молодіжних рад у США та активно залучає молодь до процесів прийняття рішень на муніципальному рівні. Заснована як перша подібна рада в США, вона стала прикладом для інших міст у США та за їх межами.

MYC має на меті посилити голос молоді, сприяти їхньому громадянському залученню та створити можливості для впливу на політику міста. Рада прагне забезпечити, щоб молоді жителі Бостона мали прямий вплив на рішення, що стосуються їхнього життя [35]. Рада складається з 20 учнів старших класів віком від 14 до 19 років, які представляють інтереси молоді різних районів Бостона та збираються кожен тиждень для вирішення нагальних питань. Члени ради обираються через конкурс, що враховує лідерський потенціал, участь у громадському житті та прагнення до громадянської активності. Термін повноважень триває з вересня по травень, з процесом набору між червнем та серпнем кожного року. Основні напрями її діяльності охоплюють регулярні засідання, залучення молоді, реалізацію громадських проєктів, консультативну роль та проведення інформаційних кампаній.

MYC активно впливає на формування молодіжної політики в Бостоні, члени ради беруть участь у розробці та реалізації програми «Youth Lead the Change», яка дозволяє молоді визначати, як витратити \$1 мільйон з міського бюджету на проєкти, що покращують життя в їхніх громадах. Крім того, рада організовує щорічний Молодіжний саміт мера (Mayor's Youth Summit), що є платформою для молоді Бостона для обговорення важливих питань, налагодження контактів та участі в культурних заходах. До Молодіжної ради села Єлизаветівка можна адаптувати такий принцип в діяльності, як регулярні, що дозволяє тримати постійний контакт між членами, швидко реагувати на нові виклики та ефективно планувати діяльність. з урахуванням можливостей та контексту громади, доцільним буде запровадження щомісячних засідань ради з чітко визначеним порядком денним.

Отже, можна зазначити, що аналізування зарубіжного досвіду є надзвичайно важливим фактором розвитку ефективної молодіжної політики на місцевому рівні. Вивчення практик інших країн, таких як Ірландія, Нідерланди, Німеччина, Словенія чи США, дозволяє побачити та проаналізувати різні підходи до організації молодіжних рад, їх ролі у процесі прийняття рішень, реалізації проєктів та залучення молоді до суспільного життя. Успішна адаптація зарубіжного досвіду дозволить створити дієву платформу для самореалізації молоді та розвитку громади в цілому.

3.3. Пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності молодіжних рад у територіальних громадах

Незважаючи на існуючі проблеми в роботі Молодіжної ради с. Єлизаветівка, є значний потенціал для її розвитку та перетворення на впливовий молодіжний інструмент у громаді. За умови усунення інституційних слабкостей, впровадження стратегічного планування та посилення взаємодії з органами місцевого самоврядування, молодіжна рада може стати повноцінною платформою для залучення молоді до ухвалення рішень.

У Єлизаветівці проживає значна кількість активної та ініціативної молоді, також з початком повномасштабного вторгнення в селі знайшла прихисток чимала кількість ВПО, в числі, яких є багато молоді, яку також можна залучити до участі в роботі ради через проведення відкритих зустрічей, форумів, квестів та неформальних заходів і тим самим забезпечити їм психологічну підтримку та відчуття приналежності та значущості. Це дозволить об'єднати місцеву та переміщену молодь навколо спільних цінностей, сприятиме зменшенню соціальної напруги та формуванню згуртованого молодіжного середовища.

Важливим фактором розвитку молодіжної ради також є підтримка місцевої влади, Виконавчий комітет Петриківської селищної ради вже зробив важливий крок, ініціювавши створення Молодіжної ради, що є свідченням про

те, що влада готова до співпраці та залучення молоді до управлінських процесів. За умови активної співпраці, місцева влада може забезпечити молодіжній раді комплексну ресурсну підтримку, яка включає фінансування заходів та проєктів, прикладом вже стало надання приміщення, яке було створене за підтримки селищної ради та місцевого бізнесу, для проведення зустрічей та тренінгів.

Існує також значний потенціал для налагодження ефективної співпраці з різними суб'єктами, що діють на території громади та за її межами. Освітні заклади, наприклад школа на території села, може стати важливим партнером, надаючи експертну підтримку, а також допомагаючи залучати учнів, які проявляють лідерські якості до активної участі у роботі молодіжної ради. Так згідно зі статтею 28 Закону України «Про освіту» громадське самоврядування в закладі освіти – це право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти в межах повноважень [27]. А в свою чергу громадське самоврядування в закладі освіти може стати поштовхом для формування активної молодіжної спільноти, яка легко інтегруватиметься у роботу молодіжної ради, посилюючи її кадровий потенціал і розширюючи можливості для реалізації ініціатив на місцевому рівні.

Молодіжна рада має значний потенціал для розвитку через активне залучення до грантових та проєктних програм, які підтримують молодіжні ініціативи на місцевому та національному рівнях. Участь у таких програмах дозволяє не лише отримати фінансування для реалізації соціально важливих проєктів, але й налагодити партнерства з іншими організаціями, підвищити кваліфікацію учасників ради, а також привернути увагу громади до проблем та потреб молоді. Наприклад, існує можливість брати участь в проєктах від бізнесу, який знаходиться на території громади, одним з таких проєктів є проєкт - «Час діяти, Україно!» від компанії МХП. Метою проєкту є – сприяння вирішенню конкретних проблем громад шляхом підтримки локальних

громадських ініціатив, як відповідь на виклики війни. Благодійний фонд «МХП-Громаді» також ставить за мету розвивати компетенції громад з проектного менеджменту, зокрема підвищувати якість написання проєктів та опановування інструментами для додаткових ресурсів [28]. За умовами участі, молодіжна рада зможе отримати фінансування та консультаційну підтримку для реалізації власних ініціатив — від організації культурних та спортивних заходів до освітніх програм і волонтерських ініціатив.

Для того щоб Молодіжна рада с. Єлизаветівка мала змогу ефективно виконувати свої функції та виконувати роль голосу молоді у громаді, необхідним пунктом є впровадження конкретних кроків, щодо підвищення її організаційної спроможності, активності та результативності.

Для початку, задля забезпечення сталості та системності роботи Молодіжної ради необхідно створити команду в склад, якою увійдуть 5-7 вмотивованих, відповідальних молодих людей, які будуть ініціаторами та координаторами діяльності ради, доречно буде розподілити ролі, щоб кожен з учасників відповідав за певну галузь діяльності молодіжної ради, такий розподіл обов'язків призведе до більшої продуктивності Молодіжної ради. Команда Молодіжної ради має бути здатна не лише організовувати заходи, але й залучати інших мешканців, формувати комунікацію з громадою та контролювати реалізацію проєктів.

Для системного розвитку ради потрібно сформувати чітку стратегію, яка окреслює пріоритети, цілі, завдання та конкретні заходи на коротко- і довгострокову перспективу. План дій має включати етапи реалізації, відповідальних осіб, необхідні ресурси та критерії оцінки результатів. Для формування стратегії важливим буде врахування поглядів молоді на подальший розвиток, для цього можна використати такий інструмент залучення молоді у процес прийняття рішень, як – організація публічних обговорень, фокус-груп чи молодіжних форумів, також доцільним будуть проведення опитування молоді, що допоможе у формуванні цілісного бачення потреб та пріоритетів у молоді.

Ще одним критично важливим напрямком є – налагодження ефективної комунікації з молоддю громади, для цього варто буде створити офіційні сторінки в соціальних мережах та за їх допомогою постійно висвітлювати діяльність Молодіжної ради та робити анонси подій, організовувати відкриті зустрічі, але важливо пам'ятати, що ефективним буде не лише інформування, а й постійна комунікація з молодими людьми.

Пошук фінансових ресурсів є критично важливим компонентом розвитку Молодіжної ради, адже саме наявність відповідної матеріальної бази та фінансової підтримки дозволяє втілювати ідеї молоді на практиці. Для цього Молодіжна рада повинна активно досліджувати та використовувати всі доступні джерела підтримки, такими можуть стати національні та міжнародні грантові програми, партнерство з місцевим бізнесом. А для того, щоб підтримка зростала, важливим є звітування про використані кошти – публічно ділитися результатами, дякувати партнерам, вести відкриту комунікацію в соцмережах або на зустрічах є невід'ємною частиною в діяльності Молодіжної ради.

Також важливим пунктом для розвитку Молодіжної ради виступає партнерство з іншими молодіжними радами, що дасть змогу значно посилити ефективність діяльності місцевої молодіжної ради завдяки обміну досвідом, спільному вирішенню проблем та впровадженню перевірених моделей роботи. Наприклад, можна запровадити регулярні зустрічі з представниками різних молодіжних рад громади під час таких зустрічей обговорюватимуться спільні виклики, обмінюватимуться досвідом реалізації проєктів, організації заходів та взаємодії з місцевою владою. Така співпраця дозволяє переймати успішні практики в організації заходів, комунікації з молоддю, залученні ресурсів та взаємодії з місцевою владою. Також в питанні партнерства не слід забувати навчальні заклади, адже саме навчальні заклади є середовищем формування активної молоді. Співпраця з навчальними закладами дає змогу залучати учнів до діяльності Молодіжної ради, виявляти ініціативних лідерів та проводити спільні заходи, тренінги, конкурси та форуми. Освітні заклади можуть

виступати не лише як майданчики для реалізації молодіжних ініціатив, але й як партнери у формуванні змістовного порядку денного, що відповідає потребам місцевої молоді.

На основі зазначених рекомендацій можна структурувати дорожню карту підвищення ефективності Молодіжної ради с. Єлизаветівка у вигляді покрокової схеми, яка відображає логіку впровадження змін, показано на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Дорожня карта підвищення ефективності Молодіжної ради

Підсумовуючи, можна сказати, що Молодіжна рада села Єлизаветівка має значний потенціал для розвитку, який можливо реалізувати шляхом посилення організаційної спроможності, стратегічного планування, активної взаємодії з молоддю та місцевою владою, а також завдяки партнерствам, освітнім ініціативам і участі у грантових програмах. За умови впровадження запропонованих кроків вона може стати дієвим інструментом залучення молоді до життя громади та важливим фактором її сталого розвитку.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході дослідження було встановлено, що молодіжні ради як форма участі молоді в публічному управлінні мають значний потенціал у розвитку громадянського суспільства на місцевому рівні. Їхнє функціонування ґрунтується на принципах участі, партнерства, прозорості та відповідальності, а також потребує належної нормативно-правової, організаційної та ресурсної підтримки.

У підсумку кваліфікаційної роботи сформульовано такі загальні висновки:

1. Проаналізувавши теоретико-методологічні підходи до розуміння сутності молодіжної політики, нормативно-правові акти, можна зазначити, що молодіжна політика є важливим інструментом державної та суспільної підтримки молоді, спрямованим на створення умов для її розвитку, самореалізації та участі в суспільному житті. Її реалізація базується на принципах рівності, участі, обґрунтованості та міжсекторальної взаємодії, а пріоритети визначаються потребами молоді та стратегічними завданнями держави.

2. На підставі здійсненого аналізу можна дійти висновку, що молодіжна рада є важливим інструментом участі молоді в управлінні громадою, що сприяє розвитку демократії та громадянської активності на місцевому рівні. Вона функціонує як консультативно-дорадчий орган при органах місцевого самоврядування, надаючи молоді можливість брати участь у формуванні та реалізації молодіжної політики. Її діяльність ґрунтується на законодавчих засадах, зокрема Законі України «Про основні засади молодіжної політики», і базується на принципах відкритості, добровільності, інклюзивності, відповідальності та верховенства права. Діяльність ради не лише дозволяє молоді впливати на управлінські процеси, а й сприяє розвитку лідерських навичок, формуванню громадянської свідомості та самореалізації молодих людей у своїй громаді. Отже, молодіжна рада – це сучасна форма демократії участі, яка сприяє зміцненню громадянського суспільства, активізації

молодіжного потенціалу та впровадженню ефективної молодіжної політики в громадах.

3. Підсумовуючи, варто наголосити, що органи місцевого самоврядування відіграють ключову роль у реалізації молодіжної політики, особливо в умовах децентралізації, що надала громадам більше повноважень і ресурсів. Законодавча база, зокрема закони України «Про основні засади молодіжної політики» та «Про місцеве самоврядування в Україні», визначає чіткий перелік функцій, що покладаються на місцеву владу в цій сфері. Серед основних напрямів діяльності – розробка і впровадження місцевих програм, підтримка молодіжної інфраструктури, сприяння діяльності молодіжних громадських об'єднань і створення умов для участі молоді у прийнятті рішень. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування охоплюють широкий спектр дій – від забезпечення освіти та працевлаштування до розвитку молодіжних центрів, національно-патріотичного виховання і соціального захисту. Таким чином, місцева влада є важливим інструментом інтеграції молоді в суспільне життя, створюючи умови для її активної участі в демократичних процесах і реалізації потенціалу в межах громади.

4. Зроблено висновок, що законодавча база молодіжної політики в Україні за останнє десятиліття зазнала істотного оновлення, що відповідає сучасним викликам демократизації, децентралізації та європейської інтеграції. Прийняття Закону України «Про основні засади молодіжної політики» стало ключовим етапом у формуванні системного підходу до молодіжної участі в управлінні, а також закріпленням ролі молодіжних рад як важливих суб'єктів цієї політики. У свою чергу, Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» та інші нормативні акти забезпечують юридичні інструменти для реалізації молодіжної політики на місцевому рівні, розширюючи можливості молоді впливати на життя громад. Важливу роль у розвитку молодіжного сектора відіграють і міжнародні документи, зокрема Переглянута Європейська хартія участі молоді, яка формує орієнтири для демократичної участі молоді в

суспільному житті. Загалом, законодавче забезпечення створює міцний фундамент для активної молодіжної політики, однак подальша ефективність залежить від рівня реалізації на місцях, доступності механізмів участі та готовності молоді й органів влади до співпраці.

5. Визначено, що механізми взаємодії молодіжних рад з органами влади є ключовим елементом реалізації ефективної молодіжної політики на місцевому рівні. Основні форми такої взаємодії – підготовка пропозицій до програм розвитку, участь у формуванні стратегічних документів, ініціювання створення молодіжної інфраструктури, а також включення представників молоді до роботи органів місцевого самоврядування – створюють реальні умови для впливу молоді на політику громади. Окрім формальної участі, важливу роль відіграє неформальна взаємодія – участь у публічних слуханнях, форумах, навчальних заходах, стажуваннях, що сприяє формуванню у молоді лідерських якостей і активної громадянської позиції. Водночас ефективність цих механізмів значною мірою залежить від двосторонньої готовності до співпраці: відкритості влади до конструктивного діалогу, а також організаційної спроможності та професійної підготовки молодіжних рад. Без належного нормативного регулювання та системного підходу до участі ризик формалізації молодіжної участі залишається високим. Отже, якісна взаємодія між молодіжними радами та органами місцевої влади є необхідною умовою не лише для реалізації потреб молоді, а й для формування сучасного, активного, демократичного громадянського суспільства.

6. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що форми діяльності молодіжних рад значною мірою залежать від внутрішніх ресурсів громади, організаційної спроможності ради та рівня партнерської взаємодії з органами влади, закладами освіти, бізнесом і громадськими організаціями. Водночас їхній вплив виявляється як у реалізації освітніх, культурних, екологічних чи соціальних ініціатив, так і у проєктному менеджменті, розробці місцевих програм розвитку, а також у запровадженні інструментів громадської

участі, зокрема молодіжного бюджету. Аналіз функціонування Молодіжної ради при Петриківській селищній раді, зокрема в межах Єлизаветівського старостинського округу, виявив низку інституційних, організаційних та комунікаційних проблем, які значно обмежують її ефективність. Основні труднощі полягають у відсутності сталої команди, стратегії діяльності, системної комунікації з молоддю громади та належної взаємодії з органами місцевого самоврядування. Молодіжна рада часто виконує свої функції формально, не маючи реального впливу на процеси формування молодіжної політики чи представлення інтересів молоді. Отже, для підвищення ефективності діяльності Молодіжної ради необхідне її інституційне посилення шляхом формування активної команди, розробки чіткої стратегії розвитку, налагодження системної комунікації з молоддю громади, а також створення механізмів фінансової підтримки. Це дозволить перетворити молодіжну раду з формального органу на дієвий інструмент впливу молоді на розвиток громади.

7. Вивчено зарубіжний досвід, який свідчить про те, що кожна з моделей має свої унікальні особливості, які можуть бути адаптовані до умов Петриківської селищної громади та Молодіжної ради с. Єлизаветівка. Серед таких елементів - проведення щорічних молодіжних форумів, запровадження проєктно-орієнтованого підходу, створення освітніх програм із розвитку лідерства й управління проєктами, організація системи мікрогрантів, залучення молоді до розподілу частини місцевого бюджету, а також розробка довгострокової стратегії молодіжної політики громади. Таким чином, адаптація успішних міжнародних практик з урахуванням місцевих реалій дозволить активізувати молодь с. Єлизаветівка, забезпечити сталість молодіжної політики на рівні громади та створити сприятливе середовище для розвитку молодіжного лідерства і громадянської участі.

8. Потрібно зазначити, що Молодіжна рада села Єлизаветівка володіє значним потенціалом для розвитку завдяки наявності активної молоді, підтримці з боку місцевої влади та можливості залучення внутрішньо-

переміщених осіб до громадської діяльності. Для підвищення ефективності її роботи необхідно усунути існуючі інституційні слабкості. Одним із ключових напрямів розвитку є встановлення ефективної комунікації з молоддю громади через соціальні мережі, публічні обговорення, форуми та відкриті заходи, що сприятиме кращому врахуванню потреб молоді та підвищенню рівня її участі в ухваленні рішень. Перспективними можливостями також є співпраця з навчальними закладами, іншими молодіжними радами та громадськими організаціями для обміну досвідом, реалізації спільних проєктів та підвищення компетентності учасників ради. Отже, за умови реалізації запропонованих кроків Молодіжна рада Єлизаветівки може стати ефективним представницьким органом молоді, сприяти її самореалізації та відігравати важливу роль у сталому розвитку громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21.05.1997, № 4080-IX від 20.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 17.05.2025.)
2. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : Указ Президента України від 12.03.2021, № 94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>. (дата звернення: 17.05.2025.)
3. Участь молоді в управлінні громадами / авт.-уклад. О.В. Кулініч, Д.С. Барінова, В.В. Нестеренко /Харків : Харківський відокремлений підрозділ Центру розвитку місцевого самоврядування, 2018. 48 с.
4. Каретна О.О. Політична активність молоді як чинник становлення незалежності. *Актуальні проблеми політики*. 2013. № 48. С.208-217.
5. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012, № 4572-VI : станом на 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>.(дата звернення: 19.05.2025.)
6. Про затвердження Положення про молодіжну раду при органі місцевого самоврядування: Постанова КМУ від 01.06.2020, № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 19.05.2025.)
7. Формування голосу молоді в громаді: посібник для молодіжних рад / Міністерство молоді та спорту України. Київ, 2020.52 с. URL: <https://youthcouncil.com.ua/new/94> (дата звернення: 19.05.2025.)
8. Маю думку. Створи простір молодіжних перспектив у своїй громаді: веб-сайт. URL: <https://youthplatform.com.ua/proiekty/maiu-dumku/> (дата звернення: 20.05.2025.)
9. Про Молодіжну раду при Петриківській селищній раді : Рішення Виконавчий комітет Петриківської селищної ради від 18.04.2023, № 92.

10. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті./ Страсбург : Рада Європи, 2003. URL: <https://rm.coe.int/168071b58f> (дата звернення: 20.05.2025.)

11. Про затвердження типових положень про молодіжні ради : Постанова КМУ від 18.12.2018, № 1198 : станом на 19.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.05.2025).

12. Діалоги перемоги 2024. *Молодіжна платформа*. URL: <https://youthplatform.com.ua/proiekty/dialohy-peremohy-2024/> (дата звернення: 21.05.2025).

13. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021. №1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

14. AninclusivefutureforUkrainianyouth. *UNICEF*. 14.11.2024. URL: https://www.unicef.org/eca/reports/inclusive-future-ukrainian-youth?utm_source. (дата звернення: 21.05.2025).

15. Головатий М. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного періоду. *Актуальні проблеми державного управління* : збірник наукових праць. Вип. 10. Одеса : ОРІДУ УАДУ, 2002. С. 291–304.

16. Гайванович І. Молодіжний рух України: тенденції та перспективи розвитку. *Молода нація: Альманах* : Спецвипуск .Київ : Смолоскип, 2000. С. 115–122.

17. Вплив молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / М.В. Канавець ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К., 2009. 20 с. укр.

18. Основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні: соціально-педагогічний аспект / Н. Корпач, І. Сидорук / *Педагогічний часопис Волині*. 2016. № 2. С. 30-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pchv_2016_2_8 (дата звернення: 21.05.2025).

19. Гуцалова М. В. Європейський досвід реалізації молодіжної політики. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили: Політологія*. 2013, с. 97–100.

20. Молодь України – 2021 (результати репрезентативного соціологічного дослідження) / Міністерство молоді і спорту України. Київ : Міністерство молоді і спорту України, 2021. 88с. URL:https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/rezyltmolod_2021.pdf. (дата звернення: 20.05.2025)

21. Коваленко І. Молодіжні ради як інструмент громадської участі. Харків: Видавництво Харківського національного університету. 2020. 256 с

22. Шевченко О. Молодіжні ради в умовах децентралізації: нові виклики та перспективи. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова. 2023. 198 с

23. Мельник Т. Інтеграція цифрових технологій у діяльність молодіжних рад. Київ: Інститут молодіжної політики. 2021. 225 с.

24. Реформування молодіжної політики відповідно до сучасних запитів молоді та держави. Щорічна доповідь Президентові України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2012- 2021 років). Київ, 2021. 100 с. URL:https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/dopovid-molod-2012-2021-pdf.pdf

25. Паспорт ТГ. *Петриківська селищна рада*. URL: <https://petrykivka.dp.gov.ua/nasha-gromad%D0%B0/pasport-otg> (дата звернення: 19.05.2025).

26. Бородін Є., Яцук В., Резніченко О. Інструменти публічного управління у сфері молодіжної політики. Практичний посібник для публічних службовців – учасників тренінгу за програмою «Молодіжний працівник». 2021. 292 с.

27. Про освіту : Закон України від 05.09.2017, № 2145 : станом на 01.06.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.05.2025).

28. Час діяти, Україно!. *МХП Громаді*. URL: <https://mhpgromadi.org.ua/grant/chas-diiaty-ukraino/chas-diiaty-ukraino-2/> (дата звернення: 19.05.2025).

29. Who We Are. *Jugendgemeinderäte*. URL: https://jugendgemeinderat.de/jugendgemeinderate/?utm_source (дата звернення: 30.05.2025).

30. *Jugendgemeinderäte. Definition eines Jugendgemeinderats*. URL: https://jugendgemeinderat.de/jugendgemeinderate/?utm_source (дата звернення: 30.05.2025).

31. Die Rahmenbedingungen der Jugendbeteiligung in Stuttgart. *Stuttgart*. 07.01.2013. URL: <https://www.stuttgart.de/rathaus/jugendrat/> (дата звернення: 29.05.2025).

32. Local collective. *Njr*. URL: https://www.njr.nl/en/cases/local-collective-en/?utm_source (дата звернення: 29.05.2025).

33. KAJ JE MSS?. *Mladinskisvet Slovenije*. URL: <https://mss.si/> (дата звернення: 29.05.2025).

34. Ljubljana, youth-friendly municipality. *City of Ljubljana. About Ljubljana*. URL: <https://www.ljubljana.si/en/> (дата звернення: 31.05.2025).

35. Mayor's Youth Council. *CITY OF BOSTON. Youth Engagement and Advancement*. URL: https://search.boston.gov/departments/youth-engagement-and-advancement/mayors-youth-council?utm_source (дата звернення: 31.05.2025).